

СЕКЦІЯ 3. ОХОРОНА ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН

УДК 631.526.32

Барбан О. Б.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: olyaveselovska@ukr.net

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ АНКЕТИ НА СОРТ РОСЛИН

Селекційний процес завершується створенням сорту, але без державної реєстрації новостворений сорт не може перебувати в комерційному обігу. Основою кваліфікаційної експертизи, за результатами якої проводиться державна реєстрація сорту та/або прав на нього – є проведення комплексу польових та лабораторних досліджень з визначення відмінності, однорідності та стабільності. Зазначені критерії визначають за уніфікованою Методикою на ВОС для відповідного ботанічного таксона, окремим розділом якої є Технічна анкета (далі – ТА). Методичні вимоги до ТА передбачені керівними вказівками технічного документа UPOV TGP 7/4 «Розробка методик». Тому ТА є невід’ємною складовою документів заявки на визнання майнових прав на сорт рослин. Вимоги до її заповнення наведені у Правилах складання та подання заявки на сорт рослин.

Технічна анкета сорту складається з десяти розділів. У першому розділі вказується назва ботанічного таксона українською і латинською мовами. Другий розділ містить інформацію про заявника: його прізвище, ім’я, адресу, телефонний номер, номер факсу, e-mail адресу, відомості про селекціонера, якщо він не є заявником. У третьому розділі вказується назва сорту мовою заявника, але обов’язково, якщо це сорт іноземного походження в дужках має зазначатися транслітерація українською мовою. Четвертий розділ містить детальну інформацію щодо схеми селекції та розмноження сорту.

Особливу увагу потрібно приділити п’ятому розділу. Тут вноситься інформація щодо ознак, за якими здійснюється ідентифікація нових сортів рослин. Перелік ознак у цьому розділі індивідуальний для кожного ботанічного таксона і складається з групуючих і найвідмітніших ознак. Також можуть додаватись інші ознаки, наприклад, важливі для організації досліду та планування обстежень. Ознаки, які включені до технічної анкети, мають бути позначені зірочкою в таблиці ознак. Використання групових ознак полегшує добір загальновідомих сортів, з якими порівнюються сорти-кандидати в експертизі, а також спосіб поділу цих сортів на групи з метою полегшення оцінки на відмінність. Їх використовують в цілях організації досліджень таким чином, щоб подібні сорти були згруповані разом з метою полегшення прямого візуального порівняння під час польових досліджень.

Групуючі ознаки можуть бути використані окремо або в комбінації з іншими такими ознаками.

Технічна анкета передбачає подібні та відмітні сорти. Вказується назва сорту, ознака та коди прояву подібного сорту і сорту-кандидата.

Важливою є додаткова інформація, яка може допомогти під час експертизи сорту. Це може бути додаткова ознака, яка допоможе відрізнити сорт, інформація про якісь особливі умови вирощування і використання сорту. Інформація щодо рослинного матеріалу, який надається на експертизу (ознаки, які можуть змінити ступінь прояву під впливом таких чинників як шкідники, хвороби, хімічна обробка тощо, перевірка матеріалу на наявність вірусу чи інших патогенів) забезпечує якість проведення експертизи.

В останньому пункті технічної анкети заявник підтверджує правильність наведеної вище інформації, засвідчуючи це своїм підписом та печаткою.

Технічна анкета має чітку структуру і повинна відповідати встановленим нормам. Тому є дуже важливим правильне дотримання всіх вимог її заповнення, що дозволяє значно прискорити проведення кваліфікаційної експертизи.

УДК 347.77

Ткачик С. О., Третьякова А. А.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна

ЗМІНИ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН В УКРАЇНІ

Угодою про асоціацію між Україною та ЄС (глава 9), яка нещодавно ратифікована Верховною Радою України, передбачено необхідність досягнення належного та ефективного рівня охорони і захисту прав інтелектуальної власності, до яких відносяться і сорти рослин. Крім того, статтею 228 Угоди з метою сприяння і посилення охорони прав на сорти рослин відповідно до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин 1961 р., переглянутої в м. Женева 10 листопада 1972 р., 23 жовтня 1978 р. та 19 березня 1991 р., визначено доцільність співпраці у даній сфері, яка передбачає приведення законодавства України у сфері охорони прав на сорти рослин у відповідність до європейських та міжнародних норм і стандартів. З огляду на зазначене вище, доречно прийняти правила, які діють на міжнародному рівні, і мають відношення до реєстрації сортів та прав на них.

У багатьох країнах світу створення сортів, вирощування насіння, сільськогосподарської продукції та торгівля ними є важливим джерелом забезпечення зайнятості населення в сільських місцевостях та вагомою статтею зовнішніх доходів. На сьогодні експорт насіння сягає 10 % світових внутрішніх ринків. Окрім того, постійне зростання світового продовольчого ринку та розвитку біоенергетики з використанням сільськогосподарських культур дає можливість розглядати даний сектор стратегічно важливим у довгостроковій перспективі.